

Oslo

Bykubens virksomhetsplan

Innhold

Hva er Bykuben?	4
Hva jobber vi med?	6
Hvordan jobber vi?	10
Kommunikasjon i Bykuben	14
Tidslinje for Bykuben	18

Hva er Bykuben?

Kommunens samhandlingsarena for miljø og klima legger til rette for innovasjon og samarbeid på tvers av kommunale sektorer og bydeler med innbyggere, næringsliv, utdanning og frivillighet.

Bykuben har en viktig koblingsfunksjon og tilrettelegger for nettverks- og kunnskapsbygging. Bykuben er et prosjektkontor i Plan- og bygningsetaten som jobber for at Oslo skal være en by der folk tar vare på naturen og hverandre. Dette gjør vi gjennom samarbeid og dialog med de som bor i, bruker og bygger byen. Vi jobber på tvers av kommunale sektorer og virksomheter, og forankrer arbeidet i relevante satsinger og fagmiljøer.

Les mer om Bykuben og våre aktiviteter:

Bykuben skal bidra til det grønne skiftet og at Oslo kommune realiserer sine klima- og miljøambisjoner. Grunnlaget for arbeidet vårt er [kommuneplanen](#) og kommunens strategier og handlingsplaner. Prosjektene våre skal aktivisere innbyggerne og bidra til eierskap og involvering i byutviklingen. På den måten kobler vi kommunens strategiske arbeid sammen med innbyggernes og private aktørers initiativer. Vi skal fungere som et åpent møtested for arbeid med byøkologi¹, klimavennlig byutvikling og bærekraftig byliv, og en arena for kunnskap og innovasjon.

Virksomhetsmål

Bykubens virksomhetsmål skaper retning for Bykubens arbeid og bidrar til at vi når den overordnede bestillingen om en kommunal samhandlingsarena.

1. Oslos innbyggere skal bry seg om oslonaturen.
2. Oslo skal være en by der det er lett å engasjere seg og delta i nærmiljøet sitt.
3. Vi skal skape bedre forutsetninger for bærekraftig og byøkologisk byutvikling.
4. Det skal bli flere samarbeid og initiativer for byøkologisk byutvikling på tvers av etablerte sektorer.

¹ Byøkologi handler om samspillet mellom mennesker og natur i byen

Hva jobber vi med?

Byøkologisk byutvikling

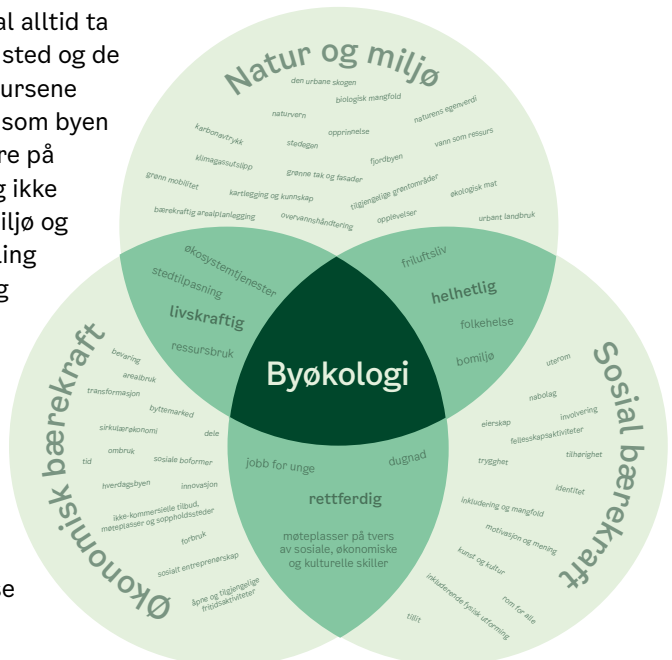
Byøkologi handler om samspillet mellom mennesker og natur i byen, og spenner over de tre bærekraftsområdene natur og miljø, sosial og økonomisk bærekraft.

Vi vet at det er en felles global utfordring at byutvikling over lang tid har skjedd på bekostning av naturen. Måten vi lever på, krever store ressurser utover det vi har i byene, og stadig mindre areal på land og i havet kan regnes som urørt. Samtidig samles flere og flere mennesker i byene, noe som setter oss overfor en stor og krevende oppgave.

Framtidens by skal være et sted folk trives og vil oppholde seg. Den skal være tilpasset hverdagslivets funksjoner og et endret klima med mer ekstremvær. Byutvikling som tar for seg slike komplekse problemstillinger, krever tverrfaglig samarbeid på tvers av etablerte sektorer, med involvering av en rekke aktører.

Byøkologisk byutvikling skal alltid ta utgangspunkt i et bestemt sted og de problemstillingene og ressursene som finnes der. Levesettet som byen tilrettelegger for, må ta vare på og ta hensyn til naturen, og ikke ha negativ påvirkning på miljø og klima. Byøkologisk byutvikling krever i seg selv en endring i levesett og atferd. Mer informasjon om byøkologi finnes i temaheftet [Byøkologiske boliger og områder](#).

Samfunnsutviklingen krever en samskapende tilnærming til de komplekse problemstillingene vi står

overfor. I en slik tilnærming blir kommunen i større grad en deltaker og samarbeidspartner, en rolle som bringer nye krav og forventinger både til kommunen og til andre deltakere i samarbeidet. Bykuben har en viktig koblingsfunksjon i disse nye samarbeidsmåtene og tilrettelegger for nettverks- og kunnskapsbygging med offentlige og private aktører gjennom arrangementer, kommunikasjon og rådgiving.

Utvalgte fagområder

Bykuben arbeider med by- og samfunnsutvikling med vekt på byøkologi og bærekraft. Innenfor disse områdene har vi valgt ut noen fagområder og temaer som gir retning for arbeidet vårt: nabolag og innbyggerinvolvering, kretsløpsbyen og natur i byen.

Nabolag og innbyggerinvolvering

Vi skal veilede og samarbeide med bydeler og nabolag gjennom å dele kunnskap og erfaringer, og dra nytte av innbyggerne som en ressurs for byens utvikling. En sunn by gir grunnlag for god folkehelse. Innenfor dette fagområdet vil vi konsentrere oss om temaene

- grønne, gode nabolag
- deltakelse i nærmiljø
- inkluderende byrom

[Områdesatsingene](#) og bydelene er viktige aktører som bidrar til mer involvering i byutviklingen. Også [kommunenplanens samfunnsdel](#) og Oslo kommunes [Arkitekturpolitikk](#) er relevant.

Bykuben bistår kommunale virksomheter med innbyggerinvolvering, arrangementer, informasjon og kommunikasjonsarbeid. Vi jobber sammen med bydeler og områdeløft om å utvikle gode og bærekraftige nabolag, og samarbeider og gir råd til borettslag og sameier om natur og bærekraftige løsninger for en fungerende hverdagsby. Bykuben koordinerer *bydelsnettverk for miljø og klima* sammen med Klimaetaten, Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten.

Kretsløpsbyen

Oslo kommune utvikler og styrker tjenester som bidrar til sirkulær økonomi og mer bærekraftig forbruk. Bykuben løfter fram nye initiativer og løsninger, knyttet til temaene

- ombruk, reparasjon og deling
- sirkulære møteplasser

Aktuelle strategier og planer er for eksempel [Temaplan for sirkulær økonomi mot 2030](#). På kommunens nettsider finnes det mer informasjon om [hvordan kommunen arbeider med bærekraftig og redusert forbruk](#).

Bykuben har ansvar for å koordinere *nettverk for bærekraftig og redusert forbruk i Oslo*, med samarbeid og deltakere på tvers av sektorer. Vi bidrar til å løfte frem sirkulære og innovative løsninger, samarbeid og forbilder og fremme lokale ordninger for ombruk, bruksalg, redesign, reparasjon, utlån, leie, leasing, bytting og deling, og samarbeider tett med innbyggere, borettslag og frivillige organisasjoner. Bykuben har særlig ansvar for å tilrettelegge for sirkulære møteplasser og bistår kommunale virksomheter med å gjennomføre arrangementer.

Natur i byen

Natur gjør byen bedre å bo i og mer motstandsdyktig mot klimaendringer. Innenfor dette fagområdet konsentrerer vi oss særlig om temaene

- naturmangfold
- urbant landbruk
- vannets kretsløp
- klimatilpasning

Noen av de aktuelle strategiene og planene i kommunen for dette temaet er for eksempel [Spirende Oslo](#), [planer for natur og biologisk mangfold](#), [arbeid med grønne tak og fasader](#) og [planer for overvannshåndtering](#).

Under fagområdet natur i byen bidrar vi blant annet med å involvere og engasjere bydeler og innbyggere og tar initiativ til tverretattlig samarbeid som støtter opp under Plan- og bygningsetatens arbeid med grønne tak og fasader og overvannshåndtering. Vi samarbeider med Bymiljøetaten og andre aktører om planting av frukttrær, beredskapshager, den naturvennlige hagen, formidling av dyrkekurs, kommunikasjon om urbant landbruk og erfaringsdeling internt i kommunen, og vi bistår Deichman med å utvikle bibliotekene som utstillingsvinduer og kunnskapsbaser for urbant landbruk. Siden 2018 har Bykuben gitt ut [Det grønne kartet](#), et byøkologisk kart over Oslo, i over 30 000 eksemplarer. Kartet viser vei til grønne opplevelser, destinasjoner og aktiviteter.

Hvordan jobber vi?

Bykuben er en kobler og nettverksbygger som skal legge til rette for samskaping mellom kommunale aktører, næringsliv, fagmiljøer og innbyggere. Vi er i direkte kontakt med initiativtakere fra ulike deler av befolkningen og bistår dem med informasjon og nettverksbygging. Vi bringer innbyggerperspektivet inn i arbeidet med planlegging og utvikling av byen. Vi jobber tett sammen med kollegaer i hele kommunen om å identifisere problemstillinger og utfordringer som kan løses i fellesskap. Felles aktiviteter som involverer aktører på tvers av fag og interesser, skaper nye muligheter og løsninger for samspillet mellom mennesker og natur i byen.

En utfordring for målet om samskaping er at prosessene for byutvikling er så komplekse og rigget på en slik måte at innbyggernes muligheter til å påvirke blir mindre i takt med at forståelsen for prosessen blir større. Bykuben skaper møteplasser der innbyggere og kommunen kan møtes, slik at det blir lettere å involvere byens innbyggere i byutviklingen.

Foto: Ingar Sørensen

En metode med fem deler

Metoden Bykuben jobber etter, kan framstilles som en verdikjede med fem deler. Tre av trinnene i verdikjeden handler om deltakende aktiviteter i samarbeid med andre. To av trinnene handler om hvordan resultatene kan integreres i kommunens arbeid. Til sammen viser denne verdikjeden hvordan Bykuben jobber for å koble innovasjon og samfunnsutvikling i kommunen med innbyggernes og byens behov. Gjennom gjentakelse av disse stegene bygger vi opp stadig mer kompetanse, større nettverk, bedre samarbeid, mer kunnskap og mer verdiskaping.

Kartlegging og involvering

Det første steget i verdikjeden handler om å engasjere og involvere relevante aktører og å identifisere behov og ressurser. Gjennom aktiviteter får vi innsikt i relevante aktører for det aktuelle området, og det er dermed ikke en forutsetning at vi har kjennskap til området og temaet fra før.

Gjennomføring

I gjennomføringsfasen jobber vi med involverende aktiviteter som sam- skaping og utprøving for å samle erfaringer sammen.

Evaluering og etterarbeid

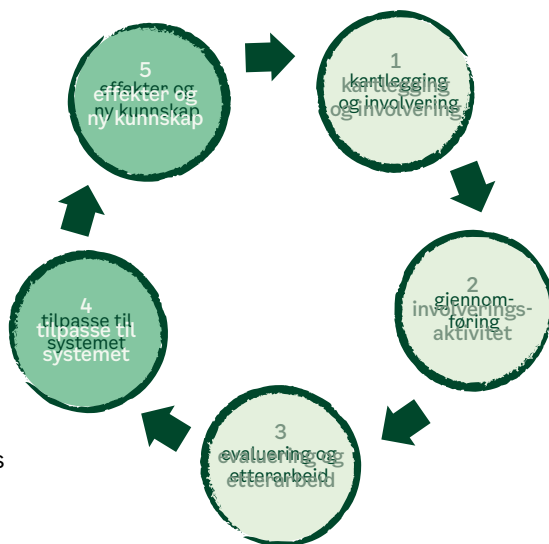
Erfaringene analyseres og effek- ter måles, og arbeidet resulterer i en anbefalt løsning.

Tilpasse til systemet

For at effektene skal realiseres, må den anbefalte løsningen tilpasses innenfor det eksisterende systemet, og ansvar plasseres hos relevante aktører.

Effekter og ny kunnskap

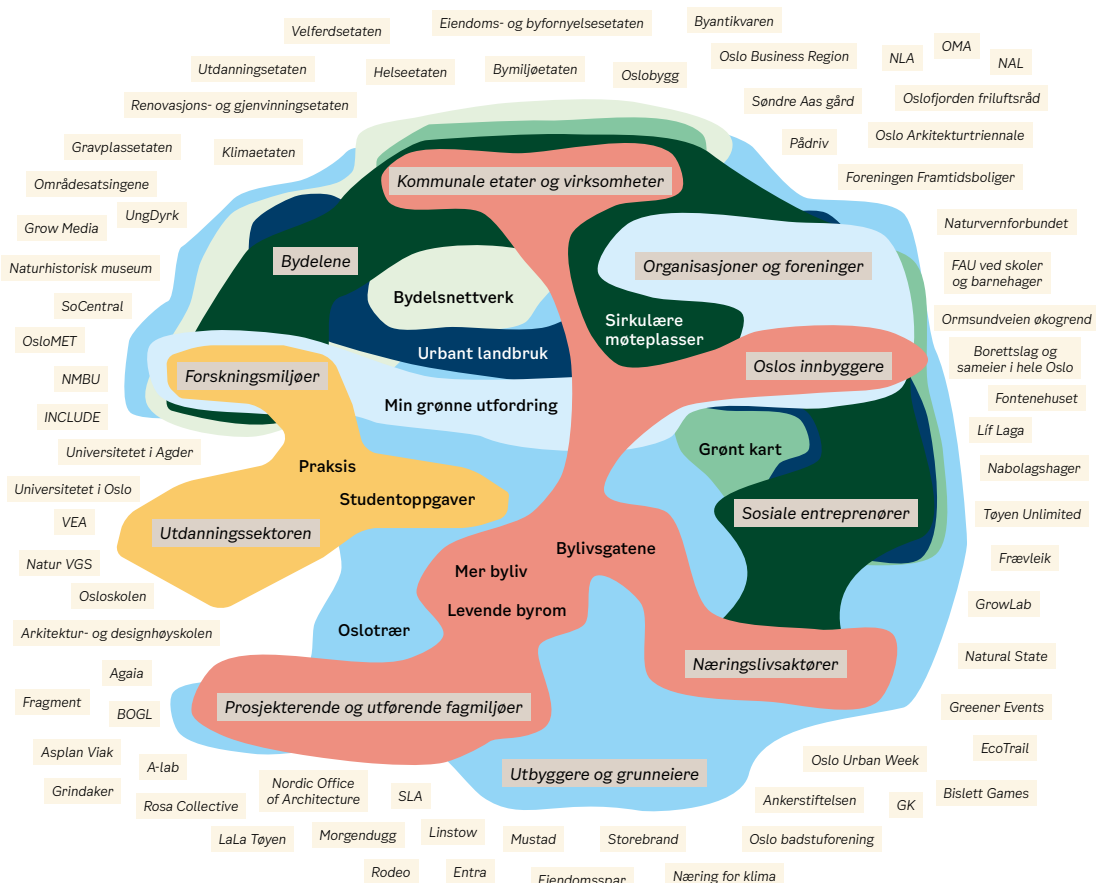
Effektene av prosessene realiseres i de ulike delene av kommunen, og legger igjen grunnlaget for nye ideer og behov for innovasjon og utvikling. Effektene av arbeidet kan for eksempel være igangsatte prosjekter, påvirkning på strategier og hand- lingsplaner eller endret holdning eller praksis i kommunen.

Bykuben arrangerer og inviterer til samtaler, diskusjoner og verksteder om et bredt spekter av faglige temaer og for mange ulike målgrupper. Vi har et tett samarbeid med Oslos bydeler. Vi deltar inn i andres prosesser som rådgivere og deltakere.

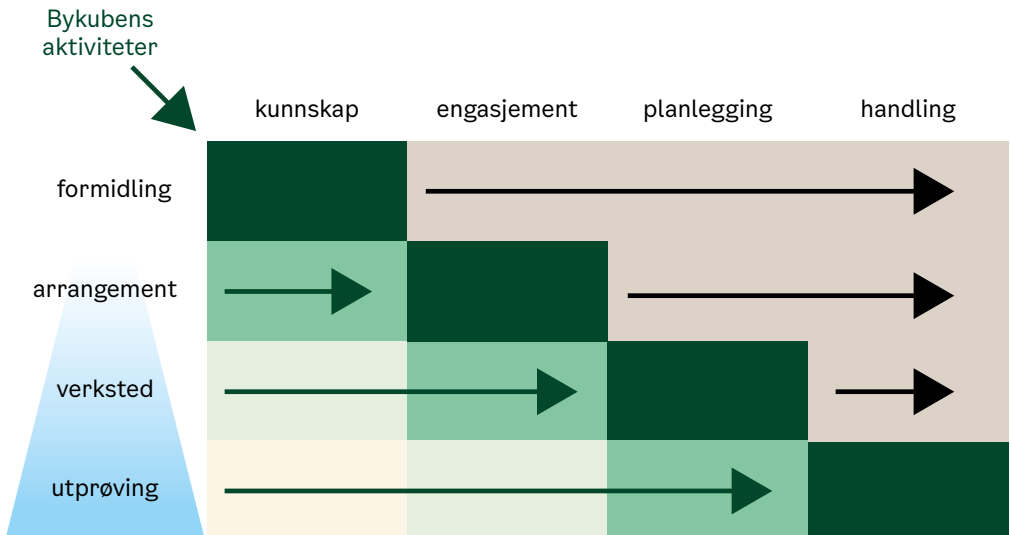
Bykuben samarbeider med flere utdanningsinstitusjoner om kurs, seminarer og studentenes prosjektoppgaver. Vi bidrar inn i forskningsprosjekter og bringer viktig kunnskap tilbake til kommunen.

Siden 2017 har vi samarbeidet med en rekke aktører innen ulike målgrupper i våre prosjekter.

Bykubens aktiviteter kan i hovedsak deles i fire kategorier: *formidling*, *arrangementer*, *verksteder* og *utprøving*. Kategoriene innebærer økende grad av deltakelse og forpliktelse hos alle involverte.

Vi arbeider med aktivitetene i fire faser: *kunnskap*, *engasjement*, *planlegging* og *handling*. De tre første bygger under og er avgjørende for at den siste skal skje. Formidling handler om å øke kunnskap om et tema som er viktig i byøkologisk byutvikling, for eksempel urbant landbruk, kommunale prosesser eller levevilkår for trær i byen. I formidlingsaktiviteter har vi lite kjennskap til om kunnskapen fører til nye ideer og handlinger. Et arrangement krever en viss kunnskap for at man skal delta, og et særtrekk ved arrangementer er at de samler folk i et felles engasjement for et tema. Verksteder forutsetter et visst nivå av kunnskap og engasjement for at folk skal delta. Når vi gjennomfører verksteder, kan dette engasjementet formes til nye ideer, løsninger eller forståelse på tvers, som kan brukes til å planlegge hvordan noe kan gjennomføres. Og i utprøvingsprosjekter er det nettopp handlingene som ble planlagt i planleggingsfasen, som prøves ut.

Kommunikasjon i Bykuben

Byøkologisk byutvikling krever en tverrfaglig tilnærming til byutvikling, på tvers av kommunale sektorer, mellom privat og offentlig sektor, og mellom innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og myndigheter.

Dette krever kunnskap om byøkologiske fagområder og vilje til å prioritere natur, klima og miljø. Det krever også evne og vilje til å involvere innbyggerne i arbeidet, og at innbyggerne har kunnskap og mulighet til å delta i byutviklingen.

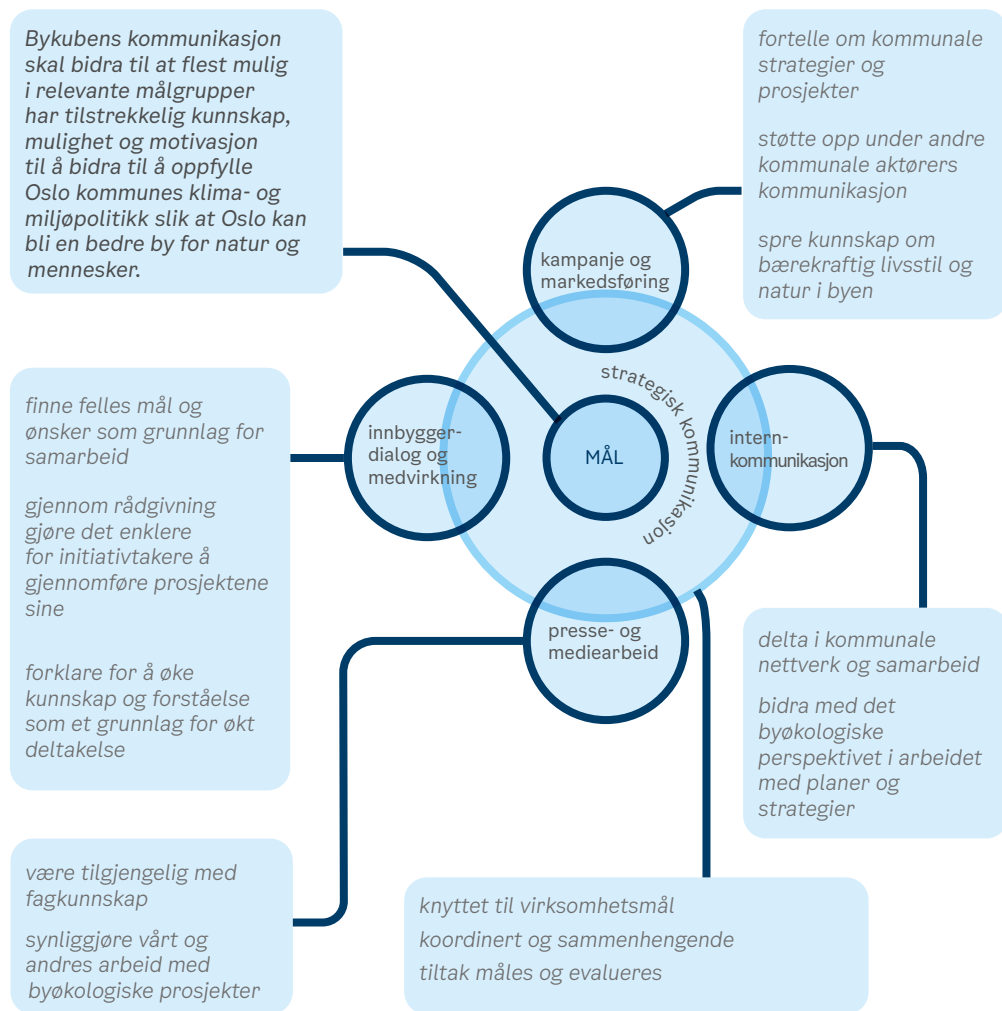
Målgrupper

Vår målgruppe er bredt sammensatt fordi alle kommunens innbyggere berøres av byens utvikling og Oslos overordnede klima- og miljøpolitikk. For at Oslo skal være en by der folk bryr seg om naturen og hverandre, må alle som styrer, planlegger og bygger byen, ha et helhetlig perspektiv på natur og ressurser og inkludere de som bor i byen, i byutviklingen.

Gjennom arbeid med ulike målgrupper for ulike prosjekter jobber vi for å nå en stor bredde av Oslos innbyggere, både direkte gjennom egne aktiviteter og indirekte gjennom å legge til rette for god samhandling mellom kommunale aktører, fagmiljøer, næringsliv, interesseorganisasjoner og private initiativ som igjen har direkte kontakt med befolkningen.

Kommunikasjonsmål

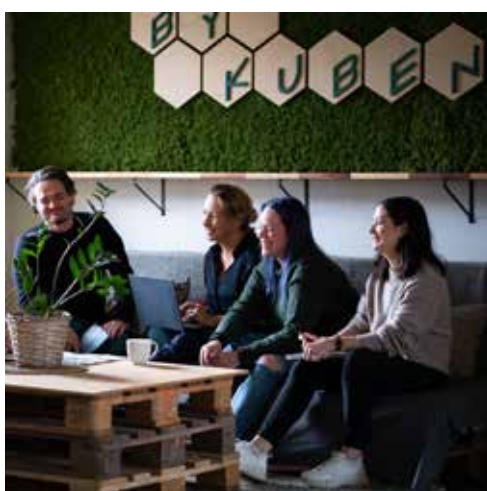
Bykubens kommunikasjon skal bidra til at flest mulig i relevante målgrupper har tilstrekkelig kunnskap, mulighet og motivasjon til å bidra til å oppfylle Oslo kommunes klima- og miljøpolitikk slik at Oslo kan bli en bedre by for natur og mennesker. Den overordnede strategien er å motivere engasjerte innbyggere til å spre kunnskap og engasjement. Vi skal være i direkte kontakt med ulike målgrupper og gjennomføre målretta tiltak for å nå ulike målgrupper med relevant budskap.

Bykubens kommunikasjonsarbeid skal være knyttet til virksomhetsmålene. De fire dimensjonene innbyggerinvolvering, kampanjearbeid, mediarbeid og internkommunikasjon inneholder ulike strategiske grep og tiltak som til sammen skal bidra til å nå det overordnede kommunikasjonsmålet.

Tiltakene konkretiseres årlig i Bykubens kommunikasjonsplan.

Tidslinje for Bykuben

I 2016 fikk Plan- og bygningsetaten i oppdrag å planlegge og utrede et byøkologisk innovasjonssenter. 1. april 2016 ble prosjektets oppstartsnotat godkjent av Byrådsavdeling for byutvikling.

Det ble høsten 2016 opprettet en ressursgruppe som bidro med perspektiver og innspill.

Bykuben – Oslos senter for byøkologi

hadde sitt første hele virkeår i 2018. Året ble brukt til å danne kjennskap til senteret hos innbyggere og relevante samarbeidspartnere i og utenfor kommunen. Sommeren 2018 flyttet Bykuben inn i egne lokaler i Myntgata 2. Gjennom 2018 og 2019 ble det gjennomført arrangementer med til sammen ca. 5000 besøkende i Myntgata, både i Bykubens lokaler og i kvartalets gårdsrom. Kartet GreenLifeOslo ble utgitt for første gang.

I 2020 og 2021 ble prosjektet Oslotrær planlagt og igangsatt. Arbeidet startet med koordinering og forankring på tvers av etatene, parallelt med utarbeidelse av gjennomføringsplan for involvering av innbyggere og næringsliv. Bykuben deltok i EU-nettverket Resourceful Cities sammen med ni andre europeiske byer, i en satsning på sosial bærekraft og sirkulærøkonomi. Bykuben var representert i flere tverretatlige ressurs- og koordineringsgrupper.

2016

2017

2018

2019

2020

Forprosjektrapporten som oppsummerte innspillene fra medvirknings-prosessen, med bidrag fra nærmere 200 aktører fra næringsliv til kommunale virksomheter, ga en anbefaling for det første året med drift.

Bykubens styringsgruppe ble etablert, i tillegg til en rådgivende kommunal arbeidsgruppe. De første aktivitetene i regi av Bykuben ble gjennomført.

Under Miljøhovedstadsåret hadde Bykuben ansvar for Nabolagsprogrammet og miljøkampanjen Min grønne utfordring, som nådde 4000 månedlige brukere og ble nominert til en internasjonal markedsføringspris for god bruk av grafikk. Bykuben var også til stede på en rekke temadager, seminarer og konferanser, med bidrag i form av faglige innlegg, rolle som debattmoderator eller med aktiviteter, i tillegg til at Myntgata ble utviklet som møtested for byøkologiske arrangementer.

Årene under pandemien ble preget av faglig og strategisk utvikling for Bykuben. Et hovedmål var å bidra til at befolkningen og engasjerte frivillige kan være aktive i sitt nærmiljø, og undersøke hvordan de kan påvirke beslutninger mer direkte. Spadetak ble tatt for treplantingsdugnaden, Treets dag ble arrangert for første gang, og Anne-Cath. Vestlys plass ble gjort om til en midlertidig utstilling av trær.

Bykuben gjennomførte en rekke treplantingsaktiviteter med innbyggere og næringslivsaktører med Oslostrær. Jobb for unge involverte i underkant av 200 ungdommer i 13 bydeler, som sammen bidro til å koble bydelene med satsning på trær, lokal tilhørighet og klimatilpasning. Det ble holdt 25 dyrkekurs og flere åpne informasjonsmøter om urbant landbruk. Under Ombruksuka hadde Bykuben ansvaret for to gjenbruksverksteder for familier og ungdom.

Gjennom et samarbeid med Bymiljøetaten ble Kirkegata og gata Grønland midlertidig stengt for trafikk og transformert med vegetasjon og muligheter for opphold. Også i Kolstadgata ble det laget et midlertidig byrom i påvente av arbeidet med ny skolegård ved Tøyen skole. Flere faglige kurs ble utviklet og gjennomført med temaer knyttet til sirkulærøkonomi og anvendelse av naturdata. Grønt kart ble utgitt med nytt design og i norsk utgave.

Arrangementene Treets dag og Treets fagdag ble gjennomført med Oslostrær. Bykuben var til stede på Oslo Urban Week i Kvadraturen med prosjektene Bylivsgater, Oslostrær og Levende byrom.

Det ble gjennomført flere piloter og utprøvinger, i samarbeid med kommunale virksomheter, innbyggere og lokalt næringsliv, og som studentprosjekter i samarbeid med AHO.

2021**2022****2023****2024**

Flere gate- og byromsprosjekter ble planlagt og gjennomført (Bylivsgater og Levende gater), der Bykubens rolle var å bidra til involvering av næringsdrivende og beboere for å finne løsninger som svarer på innmeldte lokale behov og deretter omsette dette til utforming av gatearealet. Med Levende gater innledet vi et tett samarbeid med Strategisk design ved AHO for å utvikle og prototype digitale løsninger for innbyggerdialog. Målet var å finne løsninger for bedre medvirkning med innbyggere og næringsdrivende, og bidra til kortere responstid når private aktører tar initiativ til arrangementer og sosiale møteplasser. En studentpris for beste byøkologiske prosjekt ble også testet ut sammen med AHO. Prosjektet Oslostrær gikk inn i en fase med oppskalering av aktiviteter for bredere involvering, og i samarbeid med bydelene var flere hundre ungdom deltakende i planting og stell av trærne. Bykuben flyttet ut av Myntgata 2 ved utgangen av året.

